

HAKIJAN / YHTEYSHENKILÖN TIEDOT

Nimi

Huusko Juha-Matti

Syntymäaika

20.04.1987

Postiosoite

Noljakankaari 38F33

Postitoimipaikka

80140 Joensuu

Puhelin

0405282815

Sähköposti

juha-matti.huusko@uef.fi

Sukupuoli

Mies

HAKEMUKSEN TIEDOT

Hakemuksen otsikko

Teatteria Kuhmossa: Vuodet 1907-1960

Hakijan tyyppi

Yksityishenkilö

Ala

Tietokirjallisuus ja oppikirjat

Työskentelyn arvioitu kesto

1.7.2022 - 30.9.2022

Työsuunnitelma

Kirjan sisältö

Tarkoitus on kirjoittaa näytelmätoiminnasta Kuhmossa vuosina 1907-1960. Tuona ajanjaksona näytelmiä järjestivät monet Kuhmon yhdistykset. Monet näyttelijäaktiivit olivat mukana useamman yhdistyksen toiminnassa ja teatteriharrastus periytyi heidän lapsilleen.

Kirjassa kuvataan kunkin yhdistyksen näytelmätoimintaa ja kuinka yhdistykset rakensivat oman toimitalon (mm. nuorisoseurantalo, työväentalo, suojeluskuntatalo Korpilinna). Kirja sisältää kunkin yhdistyksen näytelmätoiminnasta kattavasti valokuvia, joista on tunnistettu suurin osa henkilöistä.

Pitkään näytelmätoiminnassa olleiden elämänkaarta muistellaan tarkemmin. Esimerkiksi Liisa Kärjen isä ja täti esiintyivät 1920-luvulla Kuhmon työväentalolla. Vuonna 1939 Liisa itse aloitti harrastuksen 16-vuotiaana esittämällä 90-vuotiaasta mummoa Eero Alpin Rantalassa-näytelmässä. Liisa jatkoi näyttelemistä 34 vuotta ja päätyi lopulta vuonna 1973 televisioon, kun Yle taltioi Kettuvaari-näytelmän.

Kirjan aiheen rajaaminen

Kirjan ajanjakso on Kuhmon "Siveellisen nuorisoseuran" 1907-1914 perustamisesta Kuhmon Nuorisoseura ry:n perustamiseen vuonna 1961. Nimittäin 1961 perustetun nuorisoseuran pääasialliseksi toiminnaksi pian muotoutuivat teatteriesitykset, etenkin kesäteatteri. Vuonna 2021 sain valmiiksi Kuhmon Nuorisoseura ry:tä käsittelevän kirjani.

Haluaisin siis kirjoittaa vuotta 1961 edeltävistä tapahtumista. Teatteriesityksiä ovat järjestäneet mm. Siveellinen nuorisoseura 1907-1914, Kuhmon työväenyhdistys, Kuhmon suojeluskunta sekä Kuhmon

näytelmäkerho 1954-1959.

Kirjan materiaalit ja työstäminen

Minulla on kertynyt vuosien 1907-1961 yhdistyksistä monenlaista materiaalia, mm. valokuvia, lehtileikkeitä ja haastatteluita. Aion vielä käydä läpi Oulun kansallisarkiston materiaalit (0.25 hyllymetriä), Työväen arkiston materiaaleja sekä joitakin kirjoja.

Valokuvien henkilöt on pääosin tunnistettu. Valokuvia on noin 150 kappaletta. Ne täytyy vielä skannata hyvin.

Tämän jälkeen kirja täytyy vielä kirjoittaa puhtaaksi. Kirjoittamisen aikana täytyy tarkistaa monta asiaa Kuhmon Museosta ja haastatelluilta ihmisiltä. Varsinaiseen kirjoitustyöhön vuoden 2021 kirjan tekemisestä on hyviä käytänteitä, mm. ladon kirjan itse LaTeX-ladontaohjelmalla.

Kirjan julkaiseminen

Kirja on mielekästä julkaista sähköisesti sekä ottaa siitä myös pieni painos. Keräämällä kirjalle ennakkotilaajia, painattamisen voi tehdä melko pienellä sijoituksella.

Valokuvat on mielekästä tuoda esille myös järjestämällä valokuvanäyttely. Suurin työ on jo tehty, kun valokuvat on skannattu ja käsitelty kirjaa varten. Kuhmon kaupunki tarjonnee ilmaisen näyttelytilan, esimerkiksi kirjastosta.

APURAHAN MÄÄRÄ

Haettava apuraha

7 500,00 €

Kolmen viime vuoden aikana saadut apurahat

Vuosi	Summa	Myöntäjä	Käyttötarkoitus
2019	2500,00	Väisälän rahasto	Matka-apuraha 1kk Japanin tutkimusvierailua varten

LÄHIPIIRI

1.12.2015 voimaan astuneen uuden säätiölain mukaan kaikkien säätiöiden on ilmoitettava lähipiiritoimet.

Uuden lain mukaan säätiön lähipiiri nähdään varsin laajasti. Lähipiiriin kuulumisen ei ole este apurahan hakemiselle.

Säätiön on ilmoitettava, jos se on mm. myöntänyt apurahoja niin sanottuun suppeaan lähipiiriin kuuluville. Lisäksi säätiön johtoon kuuluvat ovat esteellisiä osallistumaan laajasti määriteltä lähipiiriä koskevan apurahan käsittelyyn.

Näiden syiden vuoksi kaikilta apurahanhakijoilta kysytään heidän suhteestaan säätiön ydinhenkilöihin.

Tiedätkö olevasi näille henkilöille tai heidän puolisoillensa mitään sukua (myös avioliiton kautta)?

Jos kyseessä on työryhmä, hakijan vastuulla on kysyä työryhmän jäseniltä.

<http://www.wsoy-kirjallisuussaatio.fi/saatio/hallitus/>

Ei

HAKEMUKSEN LIITTEET

[Laajempi työsuunnitelma / hankesuunnitelma](#)

[Ansioluettelo](#)

[Työnäyte, \(nykyisen projektin edeltäjä\) Teatteria Kuhmossa: Kuhmon Nuorisoseura ry
60 vuotta -kirjan sivut 1-50](#)

[Muu liite, julkaisuluettelo](#)

SITOUMUS

Lähetämällä hakemuksen sitoudun seuraavaan:

Sitoudun noudattamaan säätiön antamia ohjeita ja ehtoja apurahan saamisesta sekä annan suostumukseni nimeni ja hakemukseni perustietojen julkaisemiselle säätiön viestintäkanavissa, mikäli hankkeelle myönnetään rahoitus. Samoin hyväksyn sen, että suomalaiset säätiöt vaihtavat keskenään tietoja vireillä olevista apurahahakemuksista.

Lähetyspäivämäärä

28.2.2022 23.04.57

Hakijan nimi

Juha-Matti Huusko

Juha-Matti Huusko
Noljakankaari 38F33, 80140 Joensuu
email. juha-matti.huusko@uef.fi
puh. 040 528 2815

Laajempi kuvaus apurahahankkeesta ”Kuhmon näytelmätoiminta ennen vuotta 1961”

Kirjassa esitellään eri yhdistysten (Siveellinen nuorisoseura 1907-1914, Kuhmon työväenyhdistys, Kuhmon suojeluskunta, Kuhmon näytelmäkerho 1954-1959) teatteritoimintaa. Osa teatteriaktiiveista oli mukana useamman yhdistyksen toiminnassa. Näiden teatteriaktiivien elämäнкаarta voidaan tarkastella tarkemmin.

Tarkastellaan esimerkkinä Siveellistä nuorisoseuraa sekä kirjan ajanjaksolla näytelleitä Jalmari Huotaria sekä hänen tyttärtään Liisa Kärkeä.

Siveellinen nuorisoseura 1907-1914

Kuhmoon perustettiin Siveellinen nuorisoseura keväällä 1907. Seura rakensi vapaapalokunnan kanssa talon, jossa esitettiin juhlallisesti 31.12.1913 näytelmä Lalli. Pienen riitelyn jälkeen talo jäi vapaapalokunnalle. Myöhemmin 1920-luvulla Karjalan kansannousun seurauksena Kuhmoon tuli yli tuhat pakolaista, joille järjestettiin koulu kyseiseen rakennukseen. Tämän jälkeen talo toimi rukoushuoneena 1950-luvulle saakka, jolloin talo purettiin.

Siveellisellä nuorisoseuralla oli muutakin toimintaa. Seura mm. teki kävelyretkiä Kuhmossa. Siveellisen nuorisoseuran vaiheista on Eeti Huusko pitänyt esitelmän kesällä 1963.

u... / Kajaanin Lehti / 1913 / 31.12.1913 ... 12 13. 3 / 4 Kärnä & C:o O. Y. SUURET ILTAMAT toimeenpanee Kuhmoniemen kirk. kyl. N:seura omalla talollaan loppiais-attoiltana arvokkaalla ohjelmalla, johon kuuluu: TERVEHDYSSANAT, RUNO, ESITELMIÄ, LAULUA, LALLI (4-näyt. histor. näytelmä). Sisällyspääsymaksut: 1: 50 p., 1 mk., 75 p. ja 50 p. Lapset puolen.	 Vih. Kuhmon kirkonkylässä toimineen nuorisoseuran perustajajäseniä 1910-luvun alussa. Nuorisoseurat toivat mukanaan muutakin kuin harrastustoimintaa. Jäsenet olivat yhteydessä muun Suomen nuorisoseuralaisiin, vierailivat eteläisessä Suomessa ja toivat mukanaan jopa talouselämää vilkastuttaneita ajatuksia. (Om. Saara Vähäkainu.)
Kajaanin lehti 31.12.1913	Perinnealbumi Kainuu -kirja. Eturivissä toinen vasemmalta on Kuhmon museon mukaan Jalmari Huotari, ”Nokelan Jallu”.

Jalmari Huotari ja hänen tyttärensä Liisa Kärki

Jalmari Huotari, ”Nokelan Jallu”, esiintyi siskonsa kanssa Kuhmon työväentalolla 1920-luvulla. Jalmarin lapsista kolme esiintyi vuonna 1954 Kuhmon näytelmäkerhon näytelmässä Antintalon kesävieraat. Voitto ja Matti näyttelivät tämän ainoan kerran, mutta **Liisa** jatkoi näyttelemistä vuoteen 1973 saakka, jolloin Yle taltioi Kuhmon nuorisoseuran näytelmän Kettuvaari, joka esitettiin myös televisiossa.

Liisa syntyi kaksosena 24.12.1926 – kaksossisar menehtyi viisivuotiaana. Liisa varmasti ajatteli usein kaksosten synnyttämisen vaikeutta ja menehtynyttä sisartaan – Liisa päätyi töihin Kuhmon synnytysosastolle.

Liisa Kärjen vanhempien hääjuhlat helmikuussa 1926 Kuhmon työväentalolla. Sulhasena on **Jalmari Huotari**. Pöydän takana on monta hänen sisaruksistaan.

Liisa Kärki (taustalla valkoisessa paidassa) Apulehdessä 15.8.1973. Kettuvaari-taltiointi tuli televisiosta klo 19.30.

Etualalla keskellä on näyttelijä Ulla Tapaninen.

Ansioluettelo

1. Täydellinen nimi ja ansioluettelon päiväys
 - o Huusko, Juha-Matti Aleksanteri
 - o sukupuoli: mies
 - o Tämä dokumentti on laadittu 17.1.2022.
2. Syntymäaika ja -paikka, kansalaisuus, asuinpaikka
 - o syntynyt: 20.04.1987, Kuhmo, Suomi
 - o kansalaisuus: Suomi
 - o nykyinen osoite: Noljakankaari 38F33, 80140 Joensuu
3. Suoritetut tutkinnot ja oppiarvot
 - o Filosofian tohtori, Itä-Suomen yliopisto, matematiikka 6/2017 ([todistus](#), [suoritukset](#))
 - o Filosofian maisteri, Itä-Suomen yliopisto, *matematiikan ja fysiikan aineenopettaja*, 9/2017 ([todistus](#))
 - o Luonnontieteiden kandidaatti, Itä-Suomen yliopisto, 2/2013 ([todistus](#))
4. Muu koulutus ja erityistaidot
 - o BC-ajokortti
 - o hyvä IT-osaaminen, verkkosivut: HTML, CSS, JavaScript, PHP, MathJax, JSXGraph
 - o hyvä IT-osaaminen, matematiikka: GeoGebra, LaTeX, TikZ, MATLAB
5. Kielitaito
 - o suomi - äidinkieli
 - o englanti - erinomainen
 - o ruotsi - keskitaso
 - o bengali - keskitaso
 - o saksa - alkeet
6. Nykyinen työtehtävä
 - o yliopisto-opettaja, Itä-Suomen yliopisto, 6/2021 - 5/2022
7. Aiempi työkokemus
 - o matematiikan tuntiopettaja, Itä-Suomen yliopisto, 9/2020 - 5/2021
 - o yliopisto-opettaja, Itä-Suomen yliopisto, 8/2019 - 12/2019
 - o postdoc-tutkija, Itä-Suomen yliopisto, 12/2018 - 7/2019
 - o tuntiopettaja, Itä-Suomen yliopisto, 9-10/2018
 - o IT-tukihenkilö, Itä-Suomen yliopisto, 2-12/2018
 - o tuntiopettaja, Savonia AMK, 10 - 12/2017
 - o postdoc-tutkija, Itä-Suomen yliopisto, 7 - 9/2017
 - o nuorempi tutkija, Itä-Suomen yliopisto, 10/2013 - 6/2017 (kokoaikainen tohtoriopiskelija, opetusta 80 tuntia vuodessa, rahoitus: UEF tohtorikoulu)
 - o lyhyitä sijaisuuksia: Kuhmon yhteislukio, Kontiolahden yläkoulu, Heinäveden yläkoulu
8. Tutkimusrahoitus ja tutkimustyön ohjaus- ja johtamiskokemus
 - o Lasse Asikaisen jatko-opintojen 2. ohjaaja, 9/2021-
 - o Itä-Suomen yliopiston tohtorikoulun rahoitus 10/2013-6/2017
 - o Matka-apuraha, 2500€, Väisälä, 2019.
 - o Matka-apuraha, 1000€, Oskar Öflunds Stiftelse, 2017.
9. Opetusansiot ja -kokemus
 - o matematiikan opetus joka vuosi 14 vuoden ajan, UEF, alkaen 2008 (tuntiopettajana ja yliopisto-opettajana)
 - o aineenopettajan pedagogiset opinnot, matematiikan ja fysiikan aineenopettaja

- o opetuskokemus, esimerkiksi seuraavissa kursseissa: topologia, kompleksianalyysi, Fourier-analyysi, numeerinen analyysi
- o kurssimateriaalien ladonta (monia eri kursseja, esimerkiksi Johdatus univalentteihin funktioihin, 120 sivua, ja Fourier-analyysin laskuharjoitusratkaisut, 64 sivua)

10. Muut tieteelliset tai akateemiset ansiot

- o päätoimittaja Metodologia-lehdessä (kansainvälinen, vertaisarvioitu, Jufo1) ([verkkosivu](#))
- o päätoimittaja UEFDSA newspaper -jatko-opiskelijalehdessä ([verkkosivu](#))
- o satunnaisia vertaisarviointeja
- o opiskelijatuutori (2008, 2009, 2010), puhe uusille ma-fy-opiskelijoille (2015, 2016, 2017, 2018, 2019)
- o yliopiston esittelijä: Abitour-kiertue, Abipäivät
- o työpajaosallistuminen SciFest-tiedetapahtumassa (2011, 2012, 2013, 2018, 2019)

11. Kansainvälinen kokemus

- o International JSXGraph Conference 10/2021 ([puhe](#))
- o Tokyo Institute of Technology, Tokyo, Japan, 7/2019 ([puhe](#))
- o Hayama Symposium, Hayama, Japan, 7/2019
- o Tohoku University, Sendai, Japan, 7/2019 ([puhe](#))
- o New Developments in Complex Analysis and Function Theory, Heraclion 7/2018 (poster)
- o Chinese-Finnish workshop in complex analysis, Beijing, 8/2017 (puhe)
- o Analysis Near the Pole, Svalbard, 8/2018 (puhe)
- o CMFT-2017, Lublin, 7/2017 (puhe)
- o Indian Statistical Institute, Chennai Centre (epävirallinen vierailu)
- o Normal families, Würzburg, 5/2015 (poster)
- o konferenssit Joensuussa: 2012, 2014, 2015 (poster), 2016, 2018 (poster)
- o matematiikan tutkimusseminaari Joensuussa, 2013-2017 (5 puhetta)

12. Muut ansiot

- o UEF DSA Julian Assange award (Given for an excellent critical journalism and support of freedom of expression)
- o Laulaminen tamiliksi 60 000 hengelle, kutsuttu vieras Ilaiyaraaja 1000 - tapahtumassa, 2/2016, Chennai, Intia ([verkkosivu](#))

JUHA-MATTI HUUSKO

TEATTERIA KUHMOSSA:

Kuhmon Nuorisoseura ry 60 vuotta

JUHA-MATTI HUUSKO

TEATTERIA KUHMOSSA: Kuhmon Nuorisoseura ry 60 vuotta

KUHMON NUORISOSEURA RY

Tekijä: Juha-Matti Huusko

Nimeke: Teatteria Kuhmossa: Kuhmon Nuorisoseura ry 60 vuotta

Julkaisija: Kuhmon Nuorisoseura ry

Copyright © 2021: Juha-Matti Huusko

ISBN 978-952-94-5174-6

Ensimmäinen painos, elokuu 2021

Paltamon kirjapaino

Tekijän yhteystiedot:

Juha-Matti Huusko

juha-matti.huusko@protonmail.com

+358 40 528 2815

integraali.com/huusko/fi/

Julkaisijan yhteystiedot:

Kuhmon Nuorisoseura ry

Piilolantie 6, 88900 Kuhmo

kuhmolaisteatteri.fi

Etukannen kuva: Härkähäät 1969. Kauko Huusko, Pirkko Pääkkönen ja Liisa Kärki

Takakannen kuva: Kesäteatterin katsomo Kelon takana vuonna 1978.

Tiivistelmä

Kuhmon Nuorisoseura ry on Kuhmossa toimiva 20.3.1961 perustettu nuorisoseura, joka on toiminnassaan keskittynyt teatteriesitysten, etenkin kesäteatterin, esittämiseen.

Kesäteatteriesityksiä on pidetty pääosin kahdessa paikassa:

- (1) Kelolla nykyisen Kalevalakylän aluella vuosina 1965-1978
- (2) vuodesta 1979 alkaen Multikankaalla, osoitteessa Pohjoispuolentie 660.

Vuosina 1969-1975 sekä 1977-1978 kesäteatterilla oli ainutlaatuisia piirteitä Suomessa: kuhmolainen kirjailija Unto E. Heikura kirjoitti näytelmiä paikallisista aiheista ja myös ohjaaja Jussi Koivusilta ja näyttelijät olivat paikallisia. Kesäteatterin markkinointinimeksi otettiin osuvasti käyttöön Kuhmolaisteatteri. Tuohon aikaan Suomessa oli kaksi vakituista lapsiteatteria, toinen Hämeenlinnan Aulangon Satuteatteri ja toinen Kuhmon lapsiteatteri.

Televisiossa näytelmistä on esitetty Rykmentin murheenkryyni (1964) sekä Kettuvaari (1973). Lukuisat näyttelijät avustivat Havukka-ahon ajattelijat -televisiosarjassa (1971) ja tähdittivät Timo Linnasalon ohjaamaa kokoillan elokuvaan Vartioitu kylä 1944.

Kuhmolaisteatterissa on uransa aloittanut myös moni ammattinäyttelijä. Vartioidussa kylässä (1974-1975) näytellyt Ulla Tapaninen on maankuulu. Peppi Pitkätossua (1977) ja monia muita rooleja näytellyt Eija Kyllönen on tuttu mm. Taivaan Tulet sarjasta. Vuosina 1993-2007 näytellyt ja ohjannut Matti Halmetvaara on työskennellyt Kuopion kaupunginteatterissa. Moniammatillaisen Timo Lampisen isä Pentti Lampinen oli aktiivinen erityisesti 1970-1990-luvuilla.

Näytelmissä mukana oleminen on vaikuttanut positiivisesti monien harrastajien elämään ja ilmaisutaitoihin. Kesäteatteri on ollut myös mukava harrastus ja osalle myös elämäntapa.

Sisältö

<i>Tiivistelmä</i>	5	
<i>Esipuhe</i>	7	
<i>Kainuun Sanomat 28.3.1975. Liisa Kärki: Teatteriharrastus tarpeen pitäjillä</i>		11
<i>Unto Heikura, 2020: Kuhmolaisteatterin iloinen 1970-luku</i>	12	
<i>Kauko Huusko, 1999: Kuhmon Nuorisoseura ry:n historiikki vuosilta 1961-1999</i>		18
<i>Alkuvuodet 1961-1964</i>	26	
<i>Heikki Piirainen, 1963: Kuhmon Nuorisoseuran toiminnasta</i>	27	
<i>Kelolla 1965-1978</i>	31	
<i>Kaleva 1974, Kuhmolaisten oma sotajuttu</i>	41	
<i>Lehtileike, 1975: Mitä kuuluu, Kuhmon kesäteatteri?</i>	42	
<i>Sisä näytelmät 1975-1989</i>	59	
<i>Lapsiteatteri 1977-1980</i>	66	
<i>Timo Linnasalo, 1975: Läänintaiteilijan allakasta</i>	73	
<i>Ahti Ahonen, Pitäjäsriivali 1/1975 – Elävään ja uudistuvaan harrastajateatteriin</i>		74
<i>Siirtyminen Multikankaalle 1979</i>	74	
<i>Koko perheen näytelmiä</i>	86	
<i>Matti Halmetvaara, 2016. Savon Sanomat, Pipejä ja puhalluksia. Teatterikärpäsiä</i>		89
<i>Jukka Jauhiainen, 2021: näyttelemässä, ohjaamassa ja nuorisoseuran puheenjohtajana</i>		90

Esipuhe

Vuonna 2021 Kuhmon Nuorisoseura ry täyttää 60 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi esitetään kesäteatterinäytelmä ja järjestetään syyskuun ajan näyttely Kuhmo-talolla.

Tämä kirja on kokoelma historiaa näiltä 60 vuodelta.

Materiaaleista

Olen kerännyt materiaalia¹ historiasta puolitoista vuotta. Tämä on ollut mieluista tehtävää. Erityisesti olen voinut katsella vanhoja kuvia ja lehtileikkeitä isästani Kauko Huuskosta, joka näytteli vuosina 1966-1993 ja oli 20 vuotta nuorisoseuran puheenjohtaja.

Kiitän kaikkia ihmisiä, jotka ovat olleet tukemassa historian keräämisessä ja muistelemassa.

Lehtileikkeitä olen saanut luettavaksi Multikankaalta, isäni jäämistöstä, Irina Nuortila-Rönköltä, Topi Mikkolalta, Kuhmolaisen arkistosta, Kuhmon kirjaston kotiseutukokoelmasta ja jonkin verran myös muilta ihmisiltä.

Kansalliskirjaston Digitaalisista aineistoista sekä *Perinnealbumi Kainuu* -kirjasta löysin tiedon, että Kuhmossa on ollut aiempi nuorisoseura, joka perustettiin 24.5.1907 ja nukahti suurin piirtein 1913. Näistä hyvin vanhoista asioista kirjoitan joskus toiste; ne vaativat paljon sulattelua.

Sain kuulla myös nuorisoseuraa edeltäneestä Kuhmon Näytelmäkerhosta (1954-1959) aktiivisen Liisa Merentien tyttäreltä Satu-Marjalta. Joitakin muitakin ihmisiä olen haastatellut. Näistä asioista syntynee ennen pitkää toinen kirja.²

Moni aihe ansaitsisi oman kirjansa. Erityisesti Topi Mikkola.

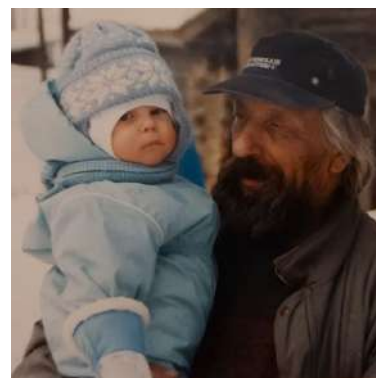
Kirjassa on tekstiä myös muilta. Mukana on Kauko-isäni kirjoittama historiikki vuosilta 1961-1999. Kuhmon Nuorisoseuran Tarpoja-lehdestä 1963 mukaan päätyi esimies Heikki Piiraisen nuorisoseuran alkuaikojen käsittelevä teksti. Alkuaikojen selvensi minulle paljon myös Pirkko Chydenius. Unto E. Heikura muisteli erityisesti 1970-luvun asioita ja käsikirjoittamista. Matti Tampio muisteli kuinka Seppo Piirainen piti hänestä huolta, kun hän ryhtyi intiaaniksi Peter Pan-näytelmään kesällä 1993. Pitkäaikainen näyttelijä, ohjaaja ja puheenjohtaja Jukka Jauhiainen muisteli erityisesti 2000-luvun asioita.

Kirjassa on myös lyhyempiä muistelmia useilta henkilöiltä. Kiitän kootusti teitä kaikkia. Kiitän myös kannustuksesta Kuhmo-aiheisissa keskusteluryhmissä internetin palstoilla. Olen jatkossakin kiinnostunut teatteriaiheisista muistelmista ja valokuvista.

Kuvista

Vanhimmat saatavilla olevat kuvat on ottanut Auvo Sauramäki tai valokuvausliike Urho Komulainen. Näitä kuvia olen saanut käyttööni pääosin Kuhmon Nuorisoseuran arkistosta sekä isäni jäämistöstä. Kattavammin Auvon kuvia löytyy Kuhmon museosta. Jonkin verran vanhoja kuvia on löytynyt myös käsiohjelmista.

¹ Osa materiaaleista on katseltavissa sivulla <http://integraali.com/kuhmonns-historiaa/>.

Kuva 1: Juha-Matti isänsä Kaukon mukana teatterilla 1980-luvun lopussa.

² Kiitän sydämellisesti valokuvausliike Urho Komulaista vanhoista 1950-luvun valokuvista. Jatkan selvitystyötä kuvien näytelmien ja näyttelijöiden selvittämiseksi. Kunhan asiat selviävät, pyrin järjestämään näistä erityisen näyttelyn ennen pitkää.

Olen saanut paljon kuvia käyttöön monilta teatteriaktiiveilta. Luonnollisesti ihmisillä on tallessa niitä kuvia, joissa he esiintyvät näyttelijöinä tai ohjaajina. Kiitän teitä kaikkia.

Osalta vuosista ainoat löytämäni kuvat ovat peräisin lehtileikkeistä.³ Olen pyrkinyt mainitsemaan lehtileikekuvien yhteydessä, mistä lehdestä ja miltä päivältä kuvat ovat peräisin. Jotta kuva ei jäisi irralliseksi, olen usein laittanut kuvatekstiksi katkelman lehtijutusta. Parissa yhteydessä olen liittänyt mukaan koko lehtijutun, joka on käsitellyt silloista toimintaa ja tunnelmaa laajemmin. Toivon, että lainausten laajuus on ollut kohtuullinen. Kiitän erityisesti paikallislehti Kuhmolaista, jonka lehtileikkeisiin olen turvautunut.

Havainnollistuksista

Olen ammatiltani matematiikan opettaja. Usein mielikuvitukseni tuottaa erilaisia havainnollistuksia, joita olen laittanut verkkosivulle. Mielestäni mm. Kuvakartta-havainnollistus auttaisi Kuhmon historian havainnollistamisessa laajemminkin.

Kesä 2021 historian silmin

Pyöreitä vuosia juhlistetaan Heikki Luoman kirjoittamalla Kahen akan loukussa -näytelmällä. Ensi-ilta on 30.7. ja näytökset jatkuvat lähes elokuun loppuun.

Historian havinaa on tässäkin näytelmässä. Näytelmän ohjaa kymmeniä rooleja tehnyt ja kymmeniä produktioita ohjannut Topi Mikkola. Tietääkseni Topin ensimmäinen ohjaustyö Kuhmossa oli 1977 lapsiteatterin esittämä Pekka Töpöhäntä -näytelmä.

Pääosan esittäjien konkari Sirkku Malinen näytteli Multikankaalla ensimmäisen kerran vuonna 1986 näytelmässä Opri ja Oleksi. Vuosien mittaan Sirkku on ollut aktiivinen näytelmissä myös muualla, kuten Muinosissa. Aikoinaan Sirkku houkutteli vuoden 1994 uudeksi puheenjohtajaksi Tuomo Määtä, joka on palannut nuorisoseuran puheenjohtajaksi, ja palaa tänä kesänä myös näyttämölle.

Tämän kesän näytelmässä Cunilla Kuikansalo-Hyppölänniemeä esittää Aila Heikkinen. Jo pelkkä roolihahmon nimi nostaa karvat selässäni pystyyn. Vuonna 2008 tätä savon seireeniä esittänyt Kaija Pietikäinen on siirtynyt pääosaan Tuuliaksi. Tuulian aviomiestä esittää Jari Väisänen, joka päättyi tänä vuonna myös Loitsulaiset ry:n tulevaan elokuvaan, jonka työnimi on Se toinen tarina Juuan Ellistä.

Mukana näytelmässä ovat myös Elina Pyykkönen, Tuomo Määtä, Helena Piirainen, Helena Kähkönen ja Tuomas Kettunen.

Äänentoistosta huolehtii Elisa Oinas-Panuma. Lavastuksesta huolehtivat Erkki Kähkönen, Marko Kilpeläinen ja avustajat.

Mukana on myös suuri joukko talkoolaisia parkkipaikalla, lipunmyynnissä ja kahviossa.

Kenties myös joku tämän kirjan lukijoista innostuu liittymään teateriporukkaan tai tulemaan talkoisiin.

³ Pysin luetteloimaan kaikki löytämäni lehtileikkeet (joita on muutama sata) edellä mainitulla materiaalisivulla. Päivitin sähköistä luetteloa pikkuhiljaa. Osa kuluneista ja repaleisista lehtileikkeistä on digitoitu, jotta muutkin voivat niihin tutustua.

Kuva 2: Kehitteillä oleva Kuvakartta-havainnollistus löytyy edellä mainitulta materiaalisivulta.

Kuva 3: Highway (aiemmin Ananias) soitti musiikkia useissa kesäteatterinäytelmissä. Liitettäköön tähän mukaan myös mainos. **Markku Tuominen:** Ennakotieto: Highwayn "viimeinen keikka" Kuhmossa, Yli-Vieksin Vesan talolla 16.7.2022. Lämmittelybändinä helsinkiläinen Northeast Gale. Vapaa pääsy, ulospääsymaksu vapaaehtoinen. Sponsorit tervetulleita. Lisää tietoa talven mittaan. Terveisin Highway / Antti, Kari, Markku, Pekka, Veikko.

Vuosi	Näytelmä	Kirjoittaja	Ohjaaja	Katsojia
1963	Rykmentin murheenkryyni	Topias	Nestori Huhtanen	4000
1964	Tukkijoella	Teuvo Pakkala	Mauri Liiti	2000+
1965	Kun ruusut kukkivat	Maiju Lassila	Veikko Ohinmaa	
1966, 1968	Seitsemän veljestä	Aleksis Kivi	Jussi Koivusilta	
1969-1971	Härkähäät	Unto E. Heikura	Aarne Sopanen ja Jussi Koivusilta	12500
1972-1973	Kettuvaari	Unto E. Heikura	Jussi Koivusilta	10400
1974-1975	Vartioitu kylä	Unto E. Heikura	Jussi Koivusilta	12000
1976	Peräkylän profeetta	Tatu Pekkarinen	Jussi Koivusilta	5982
1977-1978	Kylän viimeinen nainen	Unto E. Heikura	Jussi Koivusilta	8459

Taulukko 1: Vuosina 1963 ja 1964 esitykset olivat Uiton rannassa. Vuosina 1965-1978 Kelolla.

Vuosi	Näytelmä	Kirjoittaja	Ohjaaja	Katsojia
1977	Pekka Puupää	Olli J. Pellikka	Kaarina Kähkönen ja Elina Pääkkönen	1053
1977	Pekka Töpöhäntä	Gösta Knutsson	Toivo Mikkola	946
1977	Sukupolven saatti	Olli J. Pellikka	Toivo Mikkola	500
1978	Peppi Pitkätossu	Astrid Lindgren	Toivo Mikkola	2500
1978	Pan ja kaupunki	Oiva Paloheimo	Toivo Mikkola	1000
1979	Pikku Prinssi	A. Exupery	Kaarina Kähkönen	500
1979	Kiljusen Herrasväki	Jalmari Finne	Toivo Mikkola	2000
1980	Sirkuskoiran tarina	Lähiöteatteri	Toivo Mikkola	
1983	Cabaree	Nuorisoteatteri		

Taulukko 2: Lapsiteatterin esitykset 1977-1983.

Vuosi	Näytelmä	Kirjoittaja	Ohjaaja	Katsojia
1975	Yli nollarajan	Unto E. Heikura	Ahti Ahonen	1350
1977	Salakaato	Annikki Kariniemi	Jussi Koivusilta	1596
1978	Ruma Elsa	Ensio Rislakki	Teppo Korhonen	2500
1980	Pohjalaisia	Artturi Järviluoma	Toivo Mikkola	1500
1981	Tukkijoella	Teuvo Pakkala	Toivo Mikkola	
1982	Anna-Liisa	Minna Canth	Toivo Mikkola	
1984	Kettu	Slavomir Mrozek	Toivo Mikkola	
1989	Kyyhky ja Unikko	Timo K. Mukka	Toivo Mikkola	

Taulukko 3: Sisäesitykset 1975-1989.

Vuosi	Näytelmä	Kirjoittaja	Ohjaaja
1995	Prinssi ja supermies	Matti Nieminen	Anelma Huotari
2000	Taikuri Oz	Frank Baum, Matti Nieminen	Jukka Jauhiainen
2001?	Pinokkio	Carlo Collodi ja sovittaja?	Jukka Jauhiainen
2002?	Sinbad	?	Jukka Jauhiainen

Taulukko 4: Nuorisoteatteri 1995-2006.

Vuosi	Näytelmä	Kirjoittaja	Ohjaaja	Katsojia
1979	Viekää tuhkatkin pesästä	Leena Härmä	Jussi Koivusilta	2500
1980	Kun ruusut kukkivat	Maiju Lassila	Hannu Tyhtilä	3500
1981	Putkinotko	Joel Lehtonen	Toivo Mikkola	4351
1982	Vetelys	Hugo Raudsepp	Pertti Hakala	2500
1983	Ruoska ja rakkaus	Reino Helismaa	Satu Niiranen	3000-
1984	Ikiliikkuja	Maiju Lassila	Pertti Hakala	
1985	Härkähäät	Unto E. Heikura	Pentti Lampinen	
1986	Opri ja Oleksi	Kyllikki Mäntylä	Satu Niiranen	
1987	Tervetuloa Kälkyälle Mr.Woodson	Matti-Juhani Karila	Pertti Hakala	
1988	Runar ja Kyllikki	Jussi Kylätasku	Toivo Mikkola	2500
1989	Runar ja Kyllikki	Jussi Kylätasku	Toivo Mikkola	971
1990	Nuori mylläri	Maiju Lassila	Satu Niiranen	2046
1991	Vaahteramäen Eemeli	Astrid Lindgren	Leena Nuortila	4853
1992	Mimmi Paavaliina	Maiju Lassila	Leena Nuortila	1902
1993	Peter Pan	J.M.Barrie	Leena Nuortila	1653
1994	Kätkäläinen	Simo Hämäläinen	Veli-Pekka Halmila	3900+
1995	Simpauttaja	Heikki Turunen	Pentti Lampinen	
1996	Matkalaukkukostaja	Heikki Luoma	Pentti Lampinen	
1997	Mooseksen pontikkapisnes	Raimo Suuronen	Veli-Pekka Halmila	
1998	Onnellinen mies	Arto Paasilinna	Kari Kaja	
1999	Mies, joka ei osannut sanoa ei	Jussi Kylätasku	Kari Kaja	
2000	Tervareitillä		Pauli Haataja	
2001	Kylän viimeinen nainen	Unto E. Heikura	Jukka Jauhiainen	
2002	Mooseksen penninpyöritys	Raimo Suuronen	Jukka Jauhiainen	
2003	Mooses ja mahvianmiehet	Raimo Suuronen	Jukka Jauhiainen	
2005	Liian paksu perhoseksi	Sisko Istanmäki	Jukka Jauhiainen	
2006	Mooses Viinanen, luojan mieliharmi	Raimo Suuronen	Jukka Jauhiainen	
2007	Papin perhe	Minna Canth	Matti Tampio	
2008	Akkaralli	Heikki Luoma	Jukka Jauhiainen	
2009	Tärkeintä elämässä	Tuomo Kemppainen	Väinö Weckström	
2010	Naisten sauna	Ilkka Kylävaara	Väinö Weckström	
2011				
2012	Kuume	Pirkko Saisio	Erkki Kähkönen	
2013	Robin Hood	John Finnemore	Erkki Kähkönen	695
2014	Kiljusen herrasväki	Jalmari Finne	Jukka Jauhiainen	
2015	Rajaralli	Simo Ojanen	Jukka Jauhiainen	
2019	Remontti	Aila Hilden	Topi Mikkola	
2021	Kahen akan loukussa	Heikki Luoma	Topi Mikkola	

Taulukko 5: Kesäteatteriesitykset vuodesta 1979 alkaen. Vuonna 2000 esitykset olivat Kalevalakylässä. Muut esitykset ovat olleet Multikankaalla.

Kainuun Sanomat 28.3.1975. Liisa Kärki: Teatteriharrastus tarpeen pitäjällä

Kuhmolainen Liisa Kärki, 51, on ollut harrastajanäyttelijä 16-vuotiaasta alkaen. Innostus heräsi Kuhmon vanhan työväentalon ahtaalla näyttämöllä, jolla jo Liisa Kärjen isä ja täti olivat näytelleet.

Vuosien mittaan mahtuu paljon kappaleita. Mieleenpainuvimpia ovat kesäteatterin esitykset, jotka alkujaan tapahtuivat Pajakkakosken rannalla.

”Minulla on ollut melkein aina emännän osia. Eniten kuitenkin tykkäsin parikymmenkesäisenä, kun sain näyttellä 90-vuotiaasta mummoa ”Rantalassa”-nimisessä näytelmässä.

Viime vuosina Kuhmon kesäteatteri on vetänyt erittäin hyvin yleisöä. Liisa Kärki on ollut kesäteatterin näyttelijänä seitsemänä peräkkäisenä kesänä. ”Vartioitu kylä” jäi väliin ulkomaanmatkan takia.

”Ei näyttelemistä malta jättää, kun se on kerran tarttunut veriin. Niin kauan ainakin täytyy olla mukana, että saa nuoria innostumaan tilalle”.

Liisa Kärki toimii lastenhoitajana Kuhmon terveystieteiden synnytysosastolla. Vuorotyö luonnollisesti haittaa näytelmäharrastusta.

Vuorosanojen opetteleminen ei ole ongelma. Tosin iän karttuessa saa lukea hieman tiiviimmin.

Liisa Kärjen mielestä pitäjällä täytyisi olla omaa teatteriharrastusta. Esimerkiksi Kainuussa ei Kajaani-alueteatteri pysty palvelemaan riittävästi.

Yleisö tulee myös mielellään katsomaan oman kylän väkeä näyttämöllä. Kuhmossa on kesäteatterin menestys tästä selvä osoitus.

Kuhmon harrastajateatterilaiset eivät saa työstään palkkiota. Teatteriretkiä ja yksi Tanskan matka on kylläkin järjestetty.

Kesäteatteriaika on tiivis, sillä heinäkuun ajan näytöksiä on kolme viikossa. Harjoitukset alkavat talvella, aluksi kerran viikossa, mutta ensi-illan lähestyessä tiheämmin.

Näytelmien arvostelua Liisa Kärki pitää tarpeellisenä. ”Menneskään tietää, että asettuu arvostelun kohteeksi. Lehtiarvosteluista voi saada vihjeitä korjattavista virheistä”.

”On kuitenkin väärin, että arvostelu tehdään ensi-illan perusteella. Ensi-ilta on aina tavallista jäykempi”, Liisa Kärki totesi.

Kuva 4: Kuhmon kesäteatteria vuodelta 1955. Kauko Soirila (vas.), Liisa Kärki ja Jussi Koivusilta näytelmässä Vetelys.

Kuva 5: Liisa Kärki.

Pertti Huusko: Liisan aviomies Onni Kärki oli töissä työvoimatoimistossa. Onni ajoi polkupyörällä 12 kilometriä keskustasta ehdottamaan minulle työhommia. Voi sanoa, että oli hyvä palvelu.